

אוצרות קאמאראנא

יו"ל ע"י מכון 'אוצרות קאמאראנא' שע"י מרכז מוסדות קאמאראנא • בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א • בית שמש

גיליון מוגדל - לדגל ימי הפודים

פגנים על סדר הפרשה
מותן אוצר ספרי רבותינו

אבני אוצר

או הודע אליו חמאתו אשר חמא בה (ד, כג).

"או הודע אליו, מסטרא דמאן, אלא קודשא בריך הוא פקד לכנסת ישראל לאודעא ליה לבר נש ההוא חובא דחב, ואושיט דינא עליה, ואודע ליה חובא, ומאן דלעי באורייתא אורייתא קא מודעא ליה חובא, כאמא דאודעא לברה במלה רכיך, ולא בארז דינא' (זה"ק פרושן דף כג ע"ב).

וכמו שיש שני הנהגות למעלה כן יש לתלמיד חכם עם דורו, כי שמעתי ממורינו הקדוש מוהר"ר יעקב יצחק מלובלין, שביאר על אמרם (מס' כתובות דף קה ע"ב) 'האי צורבא מרבנן דרחמן ליה בני מתא, לאו משום דמעלי טפי אלא משום דלא מוכח להו במילי דשמאי, והקשה, ותייך דתלמיד חכם אמיתי וצדיק כשאומר דברי תורה ותפלה באור נפלא ודביקות הגדול לאין ערוך, אותן הדברים היוצאים מעומקא דלבא, ונקראין 'מלי דשמאי', הם מוכיחין לכל אדם, ונתעוררין כמה רשעים להשיב בתשובה על ידי דברים שלו היוצאים כלהבות אש לתורה ועבודה, והוא בדרך 'אורייתא קא מודעא ליה חובא כאמא לברה מלה רכיך', שהצדיקים אלו ממשיכין גודל התעוררות בלב ישראל על ידי קדושת תורתן, ועל דרך אהבה וחובה שאהב לישראל, ולכן בעת שלומד או מתפלל בדביקות ואור אלקי נפלא השופע עליו מקשר עצמו באהבת ישראל מאוד עם כל אחד, וכל מי שנקשר עם הצדיק באהבה, או על כל פנים שאינו מקטרטג עליו, יכול הצדיק על ידי התקשרות שלו שיש לו עם אהבת ישראל בעסקו במילי דשמאי להעלות כל הנפשות ולהחזירן בתשובה שלימה על ידי מילי דשמאי שלו.

מה עושה הבעל דבר, נותן בלב אנשי מתא שישנאו את הצדיק, ולהוי ידוע לך אחי, כמו שיש נסיונות גדולות על אדם עד שידבק עצמו לבורא כל או לפרוש חלילה, כן יש נסיונות על בני אדם, רבות וגדולות, על ידי פיתוי ס"מ ושלוחין, אם לדבק עצמו אל תלמיד חכם צדיק או לפרוש, והם נסיונות גדולות, כי הס"מ מראה לו קושיות רבות על צדיק, אשר על זה אמרו (מס' סנהדרין דף קי ע"א) 'המהרהר אחר רבו כאלו מהרהר אחר השכינה', וכל עיקר כוונת הבעל דבר שביאי בלבו שנאה על הצדיק תלמיד חכם אמת, כדי שלא יבוא לו התעוררות בלבו על ידי מילי דשמאי של הצדיק, כי הצדיק אשר מילי דשמאי שלו יוצאין כלהבות אש בקדושה וטהרה מאיר לכל הדבקים בו, ונקשרים בנפשו באהבה ורחימו, ואי אפשר להם לחטוא כלל, ואם יתגבר עליהם הס"מ באיזה חטא בודאי הצדיק על ידי מילי דשמאי שלו יחזירם בתשובה שלימה, ויעורר לבם שישבו אל ה' אלקיהם בכל נפשם, ולכן עיקר פיתוי הס"מ שסיר לבו מצדיק אמת על ידי קושיות ופתוים שלו, והוא באמת נסיון גדול לדבק עצמו אל צדיק אמיתי.

ומזה הענין תבין שתלמיד חכם אמת שמוכיח במילי דשמאי בני מתא, עמא דארעא שונאין אותו, כי הבעל דבר מפתה ומתגבר עליהם שישנאו את הצדיק אמת, שלא יהיה להם תיקון וחלק בעולם הבא, אבל תלמיד חכם שתורתו משפה ולחוץ כדואג (מס' סנהדרין דף קו ע"ב) אז כל בני מתא רחמינן ליה, ודבקים בו, לא יועיל אף לא יצלח, וזהו דרך אחד של תוכחה, שהצדיק מוכיח כאמא לברה על ידי מילי דשמאי שלו.

(אוצר החיים דף קעא ע"א)

אוצר החיים

אוצרות הפרשה כמשתר רבוה"ק
מבוארים בשפה השוה לכל נפש

לפני כל עליה יש ירידה. כך היה לפני בנין בית שני, הסתר פנים מלמעלה וירידה עצומה מלמטה, והמן הרשע ביקש לקחת את המצב החשוך ולעורר על ידו קטרוגים עצומים עד כדי גזירת כליון ח"ו.

אך זאת לא ידע המן, כי דווקא בתוך החושך מתגלה אור עצום שאינו יכול להתגלות במצב של אור. דווקא שם מתגלה 'גני המלך ביהודיים' כמו שמבאר רביה"ק מקאמאראנא ז"ע 'בכתם אופיר' (אסתר ד, ז), שיש בתיבת 'היהודיים' י' יתיר, שרומז על נקודת היהודי הגנוזה באוצר המלך, ודווקא מתוך ההסתר פנים התגלה האור של 'מרדכי היהודי' הנושא עמו את התואר 'יהודי', ועם האור הנפלא הזה נבקעו כל המחיצות והתבטלו כל הקטרוגים - 'ליהודים היתה אורה'.

וכתב רביה"ק בכתם אופיר (אסתר ת, א) וז"ל: **כי באמת עיקר הארות מרדכי בעת הסתרה וחשכות וגלות בעת עמידות האורות אחר באחור מפחד הקליפות, ובחינת הארה זאת לא נמצא בזעיר בשום זמן, אמנם זאת הבחינה של יסוד אבא שמתגלה לחוץ מיסוד רחל הוא הארה גדולה ונפלאה שמתגלה יסוד אבא ברחמים של אב הרחמים אשר הוא טמיר וגניז מכולהו כו' שיוצא לחוץ ברחמנות גדול, כל שהדבר רחוק יותר מתפשט הרחמנות עליו ביותר כנודע.**

הנה המן הרשע רצה לאבד הארה הגדולה הזאת שלא יזכה שום אחד אלא בדין גמור, ובזה רצה להרוס פרצוף רחל העומדת בעד בניה לרחם כידוע. והנה הש"י רצה להיטב עמנו יותר מכל אשר היה בתחלה שכמה לא נהיית מימי קדם, כי הלוא הארה זאת של מרדכי אינה יוצאת להאיר רק בזמן הגלות ודורמיטא ואחור באחור.

ידוע ממרן הריב"ש טוב כשאדם יורד לידי יסורין ועוני ומאמץ שהש"י אתו עמו והכל הם חסדים מאת אב הרחמים שהוא הארות מרדכי המאיר בלב כל ישראל בעת דלותו שיקבל הכל בחסד ואז נעשה ונתגלה הארתו לחוץ ונעשה באמת חסד באתגליא.

כתם אופיר, הקדמה שניה

עיקר התגלות הארה ורחמנות הזה הוא בעת הסתרה ושינה וחשכות כי שם עיקר אמונה, אבל בעת חזרת פנים בפנים יש דקדוק הדין הרבה למי שיזכה לזה בחלקו, והנה אז מתבטל הארה זאת של מרדכי. והש"י רצה להיטב עמנו ולהאיר לנו בכל זמן וזמן ובכל שנה אף לעתיד שיהיה הנהגה כולו גבורות כנודע והכהנים הלויים שתמיד יתגלה אותן הארה של חסד להיטב בחסד וברחמנות אב הרחמן אפילו אחר היותן פנים בפנים לעתיד תשאר הארה זאת קיימת 'וימי הפורים לא יעברו'. עכ"ד.

בכל השנה צריך האדם להכיר את עצמו ולדעת את מדרגתו, ובאם לא נקרא אל המלך אסור לו לדחוף עצמו אל חצר המלך הפנימית כי יש סכנה בדבר, אלא יש להמתין עד שיתעוררו המדרגות והדביקות מאליהן.

אך כפורים נכנסים אל 'חצר המלך הפנימית' ומגלים את הנשמה הקדושה והטהורה, חלק אלוך ממעל ממש, המוסתרת בתוך הנקודה הפנימית, ואז אין חילוקי דרגות, מעלה ומטה שוים, ואפשר לבוא אל המלך גם אם לא נקראו לעלות במדרגות הצדיקים, ונפתח השער לבוא אל המלך גם 'אשר לא כדת' של תורה, היינו כשאנו ראו על פי מעשיו לפי דתי התורה, כי נקודת עצם ישראל גבוהה וטמירה בשורשה יותר מדת התורה [כתם אופיר (אסתר ד, ז)]. ועל כן משתכרים ומאבדים את הדעת עד שמגיעים לדרגה שפטורים מן המצוות מרוב שכרותו, ואין בו אלא חלק נשמתו הטהורה ללא מעכב וחוצץ מצד חטא ועון.

לקט ענייני עבודה כמשנת קאמאראנא

אמן אחר ברכת עצמו [ג]

אנחנו נוהגין על פי מורינו ורבינו מורי הקדוש חו"ד רבינו צבי (מוזיטשוב) לענות אמן אחר ברכת עצמו בישתבת, ויהללך, גאל ישראל, שומר את עמו ישראל, ואחר סיום שמונה עשרה והמברך את עמו ישראל בשלום אמן.

(ז"ז סי' קפח סק"א)

אמן אחר 'אל יחסרנו' וברכת 'ברוך ה' לעולם אמן ואמן'

הנה בשולחן הטהור כתב רבינו (סימן רלו ס"ב) "אחר 'שומר את עמו' יאמר אמן, והאומרם אחר 'המלך' [-פסוקי 'ברוך ה' לעולם אמן ואמן' מסתיימים בברכת 'המלך בכבודו תמיד ימלוך עלינו לעולם ועד ועל כל מעשיו'] אינו טועה כלל" עכ"ל.

דברים אלו הם לפלא, שכן בארבע מקומות מנה רבינו רשימה של ברכות בהם עונים אמן אחר ברכת עצמו, ובאף אחד מהם לא הזכיר לומר אחר "המלך בכבודו תמיד ימלוך עלינו לעולם ועד ועל כל מעשיו".

ולהבנת הענין יש להקדים, דהנה כפי שנתבאר צריך לענות אמן רק בסיום ברכותיו, ובברכת המזון עונים אמן אחר "בונה ברחמי ירושלים", וצריך עיון, מדוע לא יענו אמן רק אחר "ומכל טוב לעולם אל יחסרנו" שזהו סיום ברכת המזון, או שיענו אמן בין אחר "בונה ברחמינו" ובין אחר "אל יחסרנו".

וכן צריך ביאור בתפילת ערבית, שכתבו הראשונים שעונים אמן אחר "שומר עמו ישראל לעד", והנה בחו"ל המנהג שאומרים אחר כך ברכת "ברוך ה' לעולם אמן ואמן" ומסיימים "המלך בכבודו תמיד ימלוך עלינו לעולם ועד ועל כל מעשיו", ולכאורה צריך לומר אמן רק אחר ברכת "המלך", שהרי זהו סוף הברכות באמת.

והנה בגמרא מובאר שעונים אמן אחר ברכת 'בונה ברחמי ירושלים' כדי להפסיק בין ברכות דאורייתא לדרבנן, וזה לשון הגמרא (ברכות דף מה:): "לא קשיא הא בבונה ירושלים הא בשאר ברכות, אביי עני ליה בקלא כי היכי דלשמעו פועלים וליקומו, דהטוב והמטיב לאו דאורייתא", ופירש"י "ואי משום דקמפקע להו מהטוב והמטיב [היינו שעונה אמן בקול רם אחר 'בונה ברחמי ירושלים' כדי שהפועלים יבינו שזהו סוף ברכותיו ונסתיימה ברכת המזון, ואם כן הרי לא שמעו ברכת 'הטוב והמטיב'], לא איכפת ליה, דקסבר דלאו דאורייתא היא, אלא כיבנה תקנה על הרוגי ביתר שנתנו לקבורה" עכ"ל.

נמצא שלדעת אביי צריך לענות אמן בקול רם אחר "בונה ברחמי ירושלים" מפני שזהו עיקר סיום ברכת המזון.

דעת הבית יוסף - אין עונים אמן אחר 'אל יחסרנו' והמלך בכבודו מפני שהן כברכה יחידית

וכתבו הבית יוסף (סימן רלו) בטעם הדבר שאין עונים אמן אחר ברכת הטוב והמטיב ואחר ברכת בילא"ו, מפני שהכלל הוא שאין אומרים אמן אחר ברכת עצמו כי אם אחר שתי ברכות או יותר, ולא אחר ברכה אחת, והנה אחר ג' הברכות הראשונות דברכת המזון הרי כבר אמרו אמן, וברכת הטוב והמטיב נחשבת כדבר חדש שאינה שייכת לעיל, והרי היא כמו ברכה אחת בפני עצמה שאין עונים אחריה אמן, וכן ברכת ק"ש הן רק "שתים לאחיה", אבל ברכת בילא"ו היא ענין בפני עצמו [שנתקנה במקום תפילת שמו"ע בשעת השמד, ואינה ענין כלל לברכות ק"ש], וא"כ הוי ברכה אחת שאין עונים אחריה אמן.

וכתב הב"י דאין הכי נמי לדעת הבה"ג הסובר שעונים

אמן אחר ברכת עצמו אפילו היא רק ברכה אחת ויחידה, אין הכי נמי שצריך לומר אמן בברכת המזון בין אחר בונה ירושלים ובין אחר אל יחסרנו, וכן בברכות ק"ש בערבית בין אחר שומר עמו ישראל לעד ובין אחר ברכת בילא"ו, אבל להלכה אין נוקטים כדעת בה"ג, אלא עונים אמן רק על שתי ברכות הסמוכות זו לזו, ועל כן אומרים רק אחר בונה ברחמי ירושלים ושומר עמו ישראל לעד.

זה לשון הבית יוסף (שם) "כתב הרמב"ם בפ"א מהלכות ברכות (הט"ז) שאחר ברכה אחרונה של קריאת שמע של ערבית עונה אמן אחר עצמו וכו', ונראה מדבריו דאינו עונה אמן אחר 'המלך בכבודו', משום דסיום הברכות הוא ב'שומר את עמו ישראל', דומיא דעונה אמן אחר 'בונה ירושלים', אע"פ שיש אחריה ברכת 'הטוב והמטיב' משום דסיום ברכות של תורה היא וכו', יש לומר דלדעת הגאונים שנתבאר בסימן רט"ו שסוברים שאחר ברכה דלבסוף אע"פ שאינה אלא אחת עונה אמן, אין הכי נמי שעונה אמן אחר ברכת המלך בכבודו, אבל לדעת הרמב"ם שאינו עונה אמן אלא אחר שתי ברכות דלבסוף, הכא כיון שענה אמן אחר 'שומר את עמו ישראל' כבר הפסיק הענין, ונמצאת ברכת 'המלך בכבודו' שהיא ברכה בפני עצמה, ואין כאן אלא ברכה אחת ואינו עונה אחריה אמן" עכ"ל.

דעת רביה"ק מקאמאראנא - מעיקר הדין צריך לענות אמן אחר ברכה יחידית

אמנם רבינו כתב בשולחן הטהור (סימן רלו ס"ב) "אחר 'שומר את עמו' יאמר אמן, והאומרם אחר 'המלך' [-המלך בכבודו תמיד ימלוך עלינו לעולם ועד ועל כל מעשיו] אינו טועה כלל" עכ"ל.

וביאור דברי רבינו הוא כמין חומר, דהנה כבר נתבאר דרבינו סבירא ליה דמעיקר הדין הלכה כבה"ג שעונים אמן אחר כל ברכה יחידית, אלא שלמעשה לא רצה רבינו להנהיג כן כנגד דעת כל הראשונים, והנה הב"י כתב שהטעם שאין עונים אמן אחר ברכת "המלך בכבודו" לפי שזוהי ברכה יחידית, ועל כן כתב רבינו שהעונה שם אמן "אינו טועה כלל", שהרי לדעת הבה"ג יש לענות שם אמן.

אמנם להלכה למעשה לא נהג רבינו לענות אמן אחר ברכת עצמו ב"אל יחסרנו" וב"המלך בכבודו", וכפי שכתב (זוהר חי ריש פרשת ויגש) "כך בררתי הלכה ברורה כשמש מן הירושלמי (שם), והוא דעת כמה גאונים ראשונים, רב האי, ורב שריא, והרבה גאונים. ומחמת שאין דרכי חלוק למעשה על הפוסקים אחרונים, מכל שכן על הראשונים, וכעת שנחלש כחי ונקצר רוחי, שמוכרח אני לומר ברכת השחר ביחידות, נוהג אני לומר אחר כל ברכה פסוק (תהלים פט ג) 'ברוך יהוה' לעולם אמן ואמן" עכ"ל, הרי שעלול לא ענה אמן אחר ברכת עצמו בברכה יחידית, [אלא שבברכות השחר נהג לומר פסוק בילא"ו], ולכן לא הזכיר בשום מקום שעונים אמן אחר "אל יחסרנו" או "המלך בכבודו".

ועוד, בפירוש כתב בשולחן הטהור (סימן קפו ס"ד) "אחר שמיים המברך 'מכל טוב לעולם אל יחסרנו' שהוא סיום עיקר הברכה, יענו המסובין אמן" ומשמע דהמברך אינו עונה.

וכמו כן, אחד מרבוה"ק מקאמאראנא לא נהג לענות אמן אחר "אל יחסרנו" או ברכת "המלך בכבודו", ולא נזכר במנהגי קאמאראנא ובסידור כת"י.

שער הצדיקים [לא]

זה לעומת זה (א)

רדיפות הצדיקים על ידי קליפת נגה

כמו שביאר מרן הקדוש הריב"ש טוב' על מה שוא בראת' (תהלים פט, מח), שזהו טענת היצר, כשיורדת נשמה קדושה לעולם, טוען שזה באור תורתו ויחודים הקדושים ובתפלתו הזכה ובמתק שפתיו יחזור את כל העולם בתשובה, וידבק אותם לדרך הטוב לאור באור החיים, ומי פתי ישמע לו.

והיתה התשובה 'כל בני אדם', שהכל יהיה בדוגמא בבני אדם, כי 'זה לעומת זה עשה אלקים' (קהלת ז, יד), כמו שזה יהיה אור תורה ויחודים ושלהבת אש להלהיב לבבות בני אדם וצדיק, כן יהיה איש נגדו ורבו, ואז יעמוד הבחירה חפשיות לדבק או בזה או בזה, או באור האמיתי או בנר ידען, ולא עוד, אלא שצדיקייא אתכפייא ומתגברין, וכל זה ידוע ומפורסם מה שהיה למרן הקדוש רבינו דוב [ממעזריטש] ולכל תלמידיו ולהקדוש מו"ה לוי יצחק [מבארדיטשוב].

(היכל הברכה דברים דף רכא כ"א)

זה לעומת זה - בהמן המנגד למרדכי

בעת שנולד נשמה קדושה, נותני לו 'עזאזל' (ר"ת) א"ת ז"ה 'לעומת ז"ה ע"שה', ונברא כנגדו איש אשר בתוכו נפש רעה דומה ממש אל הצדיק, ומתנהג עצמו בצדקות ורמאות, ומשתרר ומנשא עצמו כ'איש צר ואובי' (אסתר ז, ו) המנגד למרדכי היהודי, וכבלעם נגד משה היה נביא מושך אחריו אנשים כיוצא בו, וכל זה ידוע ממין הריב"ש טוב בפסוק 'על מה שוא בראת' (תהלים פט, מח). (זוהר חי ח"ג דף פט ע"ב)

'על מה שוא בראת'

אמר מרן הקדוש אור עינינו הריב"ש טוב על פסוק 'על מה שוא בראת' (תהלים פט, מח), שזה טענת היצר ס"מ, כשיורד נשמה גבוה לעולם הזה, טוען הרי זה הצדיק ימלא כל העולם יראה ואהבה וחכמה ותורה, וישפיע מאורו ומזיו הדרו לכל אחד, עד שכל אחד יטעום לפי השגתו בעבודת השם יתברך, ומי פתי ישמע לו ויתבטל הבחירה.

על זה באה התשובה 'כל בני אדם' (שם), כמבואר ברעיא מהימנא תצא (דף רעז): 'זכוד אית בעלמא ריש ערב רב, נחתינ לאתגשמא בהון', וזהו התשובה, שהבחירה לא יתבטל, כמו שיש יצר טוב בגון שיאיר באורו על הדבקים בו, כן יהיה נגדו דומה אליו, והבחירה יהיה חפשית, וצדיקייא אתכפייא קמיהו, כידוע כל זה מספר הקדוש תולדות יעקב יוסף (פרשת שופטים) וכו'.

וכמו שהיה בימי רבותינו הקדושים, וכמו שעשו להקדוש מופת הדור מוה"ר לוי יצחק [מבארדיטשוב] זצ"ל, שסיפר לי מורי חמי שהיה [-שהיו] מחלישין דעתו מאד אין שיעור, ובשנת תקנ"ג מרוב חלישות דעת הרבה, נפל ממזריגתו מענין מ"ש, והיה מתפלל בתוך סידור קטן במהירות, וניתק מעט דעתו, כידוע כל זה. וסיפר לי מורי חמי הרב הצדיק הקדוש מו"ה אברהם מרדכי מפניטשיץ, שהמגיד הקדוש מקאזניץ תלמידו עזרו הרבה, ואמר שבדאי לא היו מניחין אותו מן השמים ליפול ממזריגתו חלילה, אלא שגם בשמים ממעל בשנה הזאת היה עליו קטרוג, שהתגרה עצמו עם שרי מעלה בשנה הזאת, ע"כ לא היה באפשריות לעזור.

ומורי חמי היה אצלו בשנת תקנ"ד אחר המעשה הנ"ל, שכבר חזר למזריגתו הגבוהה באור מופלא ובמדריגות גדולות, והיה אצלו קרוב לשנה, ולמד אצלו תורה ויראה ואהבה, עד שנעשה כאש שורף להבת השלהבת, והיה לו חלישות הדעת הרבה מאותן וכו', וקרא למורי חמי ואמר לו: 'דאה בני, שאני מפיל גורל אם הם אינם כדאים להיות אצלי כי הם ערב רב, או שהם כשרים משורש ישראל ואני איני כדאי, ותמיד נפל הגורל שהם אינם כדאים להיות אצלי, וכך היה כל זמן היותו אצלו.

וכמה ראינו בזמנינו שעל ידי חלישות הדעת הרבה נפלו וירדו, שלא היה כח שנשמתם לסבול, כמו שהיה ברב סמוך לעיר הגדולה, והיה תלמיד מרן רבינו אלימלך [מליזענסק] ועוד גדולי ישראל. (הקדמת היכל הברכה)

מסירות נפשה של אסתר בעד כלל ישראל

שמעתי מאדוני אבי מורי ורבי מובהק הרב הקדוש מו"ה יצחק אייזק יהודה חיאל זלה"ה, שדרש בפיו הקדוש בסעודת פורים, ואמר על פסוק אסתר אמרה, 'נפשי בשאלתי ועמי בבקשתי' (אסתר ז, א), כלומר, כמו איש עשיר צריך לפעמים על רגע מאה אדומים, ושואל לזולתו ג"כ לאיש עשיר, היש תחת ידך לזמן מועט להלוות לי מאה אדומים, פשוט שאין זה בקשה, אלא שאלה אם יש לו, שאם יש לו ירוץ כגבור ליתן, ובקשה שייך לעני המבקש איזה טובה מן עשיר. ובאמת אסתר הצדקת כבר מסרה נפשה באמת על עמה ועל קידוש השם, ולא היה לה אלא דרך שאלה, 'נפשי בשאלתי', שאינו אלא שאלה שאני שואל ממך אם תתן או לא, כי כבר מסרתי נפשי באמת, אבל 'עמי בבקשתי', שדייקא תתן להם חיים ולא מות, חיי נחת דייקא.

(בן ביתי פר' בא)

סעודת פורים מצוה רבה הוא

אסור לקבוע סעודה ומשתה בערב שבת מפני כבוד שבת, והוא כדי שיכנס לשבת כשהוא תאב, וכל זה בסעודה סתם דרך ריעות, אבל סעודת מילה וסעודת פורים ופדיון הבן, שהסעודה הוא מצוה רבה, והעוסק במצוה פטור מן המצוה, אין צריך להפסיק כלל כל היום, ויכול לאכול ולשתות ולשמח, כי עיקר דין זה פורח באויר.

(זר זהב סי' רמט ס"ק ג)

ע"י נס פורים ראו הכל גדולת הקב"ה המושגיח על כל תנועה

על נס פורים אנו מברכין 'שעשה נסים', ואיזה נס היה שם שיצא מדרך הטבע, לא מניה ולא מקצתה, כי הריגת ושתי מלוכש בטבע, ונשיאת אסתר לאחשוורוש דרך העולם, ואמירת מרדכי על בגתנא ותרש דרך הטבע, והגדלת המן והשפלתו ע"י המלכה דרך הטבע, אלא ע"י שאנחנו ניצולין ממות ע"י סיבוב דברים, שהכל רואין גדולת האדון המושגיח על כל תנועה, ועל ידו נצלנו

מנהגו ה'פורים רב' בחצרות רבוה"ק ז"ע

בשנת תרע"ה כבשו הרוסיים את העיר לעמבערג [לבובר], ובלבות בני ישראל היה פחד, והיה אז מקום מושב הרה"ק רבי יעקב משה מקאמארנא זיע"א בעיר לעמבערג, וביום הפורים בבוקר בעת משתה היין, אמר אחד להרי"מ: לחיים, יעזור השי"ת ס'זאל זיין ווי עס איז געווען [-יעזור ה' שיהא כמו שהיה עד כה], השיב לו הרי"מ: ווי עס איז געווען וויל איך נישט, ועגן דעם ליידען מיר שלעכט, השי"ת זאל העלפען זאל זיין בעסער [-כמו שהיה עד כה איני רוצה, בגלל זה אנו סובלים רע, ה' יעזור שיהא טוב יותר]. אח"כ שתה משקה ואמר: דער טאטע זכרונו לברכה (רבינו הגאון הקדוש שר בית הזוהר רבי אליעזר צבי מקאמארנא זיע"א בעל המשקא אליעזר) האט ליבע געהאט אז מעהן זאל שמעטן פורים פון המן, ווער קען עפס זאגן? [-אבי ז"ל היה אוהב שישוחחו בפורים מ'המן' הרשע, מי יכול לומר משהו?]. בהשולחן היה נוכח החסיד רבי ישראל פראנקפורטר הצביע

ממיתה, אנו מברכין בפה מלא 'שעשה נסים לאבותינו', ואין חילוק בין רבים ליחיד, אלא כל שניצל ממיתה על יטדי סיבה שרואין בו השגחה עליונה, חייב לברך על הנס ולברך 'הגומל'. וכך הסכימו אחרונים, שאין צריכין נס

סיפורים ועובדות מרבוה"ק על ימי הפורים

אצל רבינו ה'היכל הברכה' זיע"א, היה חסיד אחד שהיה עשיר, והיה נכנס ויוצא בביתו של רבינו, פעם בפורים בעת השולחן הטהור, השתכר אותו חסיד ואמר, הנה כיום, אני נחשב כיהודי עשיר, וכאשר אני מגיע לבית רבינו, הגבאי נותן לי להיכנס מיד, אך אחרי מאה ועשרים שנותי, יכניסו אותי לגיהנם, ורבינו ישב על מקומו הראוי לו בגן עדן, ואיזה קשר יהיה לי עם רבינו, ענה לו רבינו, אני אכנס ואעזור לך, אפילו אם אצטרך לשרוף את ידי על ידי זה, כשמוע החסיד את הדברים, נתן כסף להניח יין על השולחן הטהור, והחל לרקוד משמחה וטוב לבב. (הקדמת פרי חיים על מועדים)

סיפר הרה"ק רבי פינחס שלום מקאסאן זצ"ל, ששמע מפי זקינו הרה"ק בעל בני שלשים זיע"א, שהיה מספר, כי בסדר הסעודות בפורים היה משונה מנהג זידיטשוב מקאמארנא, כי בזידיטשוב אכלו הסעודה הראשונה קודם צהרים, עד קרוב לזמן מנחה, ולאחר כך התפללו מנחה, ונטלו ידיים להסעודה השנייה עד לתוך הערב. אולם רבינו הרה"ק בעל היכל הברכה מקאמארנא זיע"א היה נוהג לישב בטלית ותפילין עד זמן מנחה גדולה בהתבודדות ובבכיות, והתפלל מנחה, ואחר כך ישב לסעודה אחת ארוכה שנמשך משך י"ב שעות [ראה בשולחן הטהור (סי' קעח ס"ב) ולפעמים יתמשך סעודה גדולה של יו"ט י"ב שעות]. (רב חיל - שער יששכר)

הרה"ח ר' שלמה יוסף קרא ז"ל, מחסידי קאמארנא, היה מחשובי הנגידים בעיר מונקאטש, ומסופר כי פעם קם לו מתחרה גוי, שפתח חנות בגדים מפוארת מול בית מסחרו המפואר, והלה הצליח למשוך את רוב הקונים שלו, לאחר שאשתו הפצירה בו, נסע אל רביה"ק ה'היכל הברכה' מקאמארנא זיע"א לפורים, להזכיר את הצרה שהיתה לו. כשישב רבינו בסעודת פורים, והיתה בדיחא דעתיה כשהשטריימל שלו שמוט על מצחו, נענה ואמר, שלמה יוסף עליך להעמיד כמה מדות גדולות של מי דבש [מע"ד] עכשיו, כי כעת היתה מפלה גדולה לאותו גוי שהתחרה עמך, כי ירה בעצמו ונהרג, ואכן כשחזר לביתו, נודע לו כל הסיפור, כי באותה שעה שרבינו אמר לו את הדברים הנ"ל, היה המתחרה ביער לצוד ציד, ובמקום לירות בצדו ירה בעצמו ונהרג בו במקום, כן יאבדו כל אויביך ה'. (עדות לישראל)

סיפר הרה"ח ר' דוד שליכטער ז"ל, שנהוג היה אצל רביה"ק ה'דמשק אליעזר' זיע"א בסעודת פורים, לשחק על שולחנו הקדוש את המעשה של מכירת יוסף, וכאשר הגיעו במקום שחוזרים בני יעקב במר נפשם אל יעקב אביהם, בספרם אליו כי שמעון נאסר, וכי המשנה למלך דורש להביא את בנימין, ויעקב אבינו היה עולה ומתחנן, ה' ה' א-ל רחום וחונן, ס'איז שוין צייט ס'איז שוין צייט זאלסט דין אין דיינע קינדערלעך דערמאנען, התחיל רבינו לשיר את התיבות האלו בדמעות שלישי, וכל הקהל התעורר בבכיה ובהתעוררות רב.

עליו הרי"מ ואמר: ישראל, זאג עפס פון המן [-תאמר משהו מ'המן']. והתחיל לומר הנה בספרים הקדושים מבואר שהרשע לוקח מהצדיק חלק הרע אשר בתוך הצדיק, והרי בתורה מבואר שמהו רבינו היה כבוד פה, ובשעת קבלת התורה נתפאו כל ישראל ומשה רבם עמהם, על כרחן צריכים לומר שהמן הרשע לקח ממנו חלק הרע, ולכן נקרא המן האגגי כיון שהיה מגמגם ואמר גי גי גי, וכל הקהל שהיו עצובים מהמצב פקע ליבם מרוב שמחה וצחקו, וליהודים היתה אורה ושמחה וששון.

כשראה הרי"מ שבכוחו להחיות את הלבבות הנשברים, ביקש ממנו שיגיד עוד איזה דבר הלצה, ויצא לחוץ ושינה מלבושיו ולבש הפיטער [-מעיל] של הרבי וסוויבעל [-קאלפיק] על ראשו, וכשנכנס קמו כל הקהל על רגליהם ואמרו פנו מקום לנשיא ארצות המערב, ופינה המקום עד שהגיע למקום מושב הרי"מ, ושאל אותו: וואס זאגט דער נשיא פון [-מה אומר הנשיא של] ארצות המערב? וענה רבי ישראל ואמר, היות שהיום הוא פורים, באתי לבקש מאת הרבי שיפעל שהשם יתברך ישלח משלוח מנות לבני

שיצא ממנהג העולם, דראיה מנס פורים חזק כברזל, ומה שאמר שהריגת שבעים אלף יוצא מדרך הטבע, כאב לב היא סברא זאת, דהא עמלקים היו, וכי לא שכח דמלך יהרוג את שונאי המלכה שלו, וזה ברור ותו לא מידי.

(זר זהב סי' ריח ס"ק א)

אסור ללבוש תחפושת מבלאים

הלבוש כלאים לשמחת פורים או חתונה, רשע מיקרי לכל הדעות, ואפשר לצדד וגם צ"ע, והנה לישראל בכל טוב. (פני זקן מס' כלאים פי"ט מה"ה)

גודל יקרת קיום מצוות היום

הקב"ה עשה עמנו נס על ידי זכות פתח יה הפותח שערי רחמים, שאחריהן ישגא מאוד' (איוב ח, ז), ובזכות פורים ומגלה ומשלוח מנות ומתנות [לאביונים], והביסוס עד שיתרחב דעתו בשמחה ויצא מדעתו, אזי ממשיכין התגלות גם לעת פ"פ אף לעתיד שנוכל לעלות מעולם ועד עולם בלי עיכוב.

(מותר שקלים)

חיוב אמירת 'ברוך ה' לעולם' שבתפילת ערבית אף בימי הפורים

הגאונים שראו תוקף הגלות, אספו כל החכמים שהיה בדורם, מסוף עולם ועד סופו, וכל חכמי ארץ ישראל, ותיקנו ברכת 'ברוך ה' לעולם אמן ואמן', ותקנה זאת הוא כמו תקנת אנשי כנסת הגדולה, כיון שנעשה ע"י כל חכמי ישראל, וחיוב לאומרו, לכך הביאו הרמב"ם, ומי שאינו אומר פסוקים אלו הוא עבריין עובר על דברי חכמים וחייב כו', כי אפילו אליהו אין בו כח לבטל תקנה זאת, והאומרו יתברך. ומה שנהגו שלא לאמרו במוצאי שבת כיון שנהגו נהגו, אבל בחוה"מ ו"ח וכיוצא פורים וחנוכה, חלילה להקל לעבור על דברי חכמים, והמקיים דברי חכמים טוב לו בעולם הזה ואשרי לו בעולם הבא.

(זהר חי"א דף רפט ע"א)

ישראל, כי הנה במגילת אסתר שנכתבה ברוח הקדוש, כתיב 'ומתנות איש לרעהו', איש היינו הקב"ה כדכתיב ה' איש מלחמה, 'לרעהו' היינו בני ישראל כמו שנאמר 'למען אחיי ורעי', וענה הרי"מ ואמר: ודאי ישלח השי"ת מנות לבני ישראל, אמר רבי ישראל רוצה אני שיהיה מנות' דהיינו ר"ת משיח נחמה ותשבי, דהיינו שישלח את הגאולה השלימה משיחו הנאמן, ואמר הרי"מ: כן כן, השי"ת ישלח משלוח מנות, והפציר בו רבי ישראל ואמר לו: לא ארפה מהרבי עד שיבטיח שיהיה הגאולה השלימה, אז נעשו פני הרבי חיבורות כסדי ואמר: איך האב מורא איין צו שפארין ועגן דיא גאולה, אבער דאס קאן מען פארלאנגען, זאל זיין א גאולה פרטית, יעדער יוד זאל ארויסגיין פון זיין מיצר [-ירא אנכי להפציר בענין הגאולה, אך זאת אוכל לפעול שיהא גאולה פרטית, שכל יהודי יצא מן המיצר (כמאמר הידוע של הבעש"ט ע' לקרבה אל נפשי גאלה], שצריך שיהא קודם גאולה פרטית ואח"כ גאולה פרטית), וכשראו את פני הרבי החיבורות כסדי, אז שתו כולם לחיים והפסיקו להפצירו על כך.

(שלשלת קאמארנא)

אור שבעת הימים

אמ"ק ב"ק מרן אדמו"ר שליט"א
בתורתו של בעש"ט הקדוש

מחיית עמלק: לעתיד יהא שם הוי"ה לשם יהי"ה

עמלק מוכריו אין דין ואין דיין

ונ"ל שעצם הדבר שהשם הוא בארמית, זה גופא הגלות והחיסרון, ולעתיד לבוא שיוחלף הוא'ו ביו"ד זו תהיה הגאולה וכנ"ל.

ואולי יש כאן רמז למ"ש לעיל ברש"י (סוף בשלח בשם התנחומא) כל זמן שזרעו של עמלק בעולם אין השם שלם וכו', וכל זמן שישנו עוד מזרעו של עמלק בעולם הרי יש כאן אלה שמכריזין אין דין ואין דיין והעולם הפקר וכו', וממילא אי אפשר לה לשכינה שתשרה כאן בשלימות. וחסר לו לז"א המוחין שהם הג"ר וכנ"ל, והשראת השכינה כאן בעוה"ז עדיין לוקה בחסר רח"ל. ולכן עדיין וא"ו של הוי"ה שמרמז לז"א לא מתהפך ליו"ד וכנ"ל ודו"ק.

ע"י הצדקה מקשר קב"ה בשכינתיה

עוד איתא בספר הליקוטם למרן האריז"ל (ישעיהו לב יז) עה"פ 'והיה מעשה הצדקה שלום', וזל"ק: כבר ידעת כי בעוה"ז בגלות נפרדו איש מעל אחיו, ויה מן י"ה. והנה ע"י הצדקה הוא מקשר קב"ה בשכינתיה, ועולה ויה ליה, וז"ש 'והיה', קשור להוי"ה. זה גורם מעשה הצדקה. גם גורם זיווג יסוד ג"כ, שנקרא 'שלום'. זה ג"כ ע"י מעשה הצדקה. ומורי ז"ל אמר בפסוק כוונה אחת בצדקה, והוא שיכוין כי זרוע האדם הנותן הוא בסוד ו', וה' אצבעות הנותן הם ה' ראשונה, והפרוטה שנותן היא בסוד י', וה' אצבעות העני המקבל הרי ה', וזה 'והיה'. עכ"ל"ק.

וידוע שהבעש"ט התרעם על נוטלי צדקה ע"י מטפחת, ואמר שמפסיקין הייחוד הנ"ל.

ומה מתקו דבריו של כ"ק אאמו"ר זצ"ל שפירש "וזה ויקחו לי תרומה" ופירש"י לי לשמי היינו שע"י נתינת תרומה לשמה יושלם שמו של קוב"ה ושכינתיה, והו"ו לי לשמי ששם הוי"ה יהיה בשלימות וכו' עיי"ש.

ויהי רצון שיתגלה ויתוודע במהרה שמו הגדול בעולם, והיה ה' למלך על כל הארץ, ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד, אכ"ר.

רעוא דרעוין פרשת תרומה

ועיי' סוטה (ה א) א"ר חסדא ואיתימא מר עוקבא כל אדם שיש בו גסות הרוח אומר הקב"ה אין אני והוא יכולין לדור בעולם שנאמר (תהלים קא ה) 'מלשני בסתר אותו לא אוכל', אל תקרי אותו אלא איתו לא אוכל. עכ"ל. והרי הוא כביכול מעכב את אור שכינתו שלא יוכל לשרות כאן בעולם כי הוא במעשיו גורם לשכינה שתסתלק על ידי שאינו מאמין שעיני ההשגחה מביטים בכל הארץ להנהיג תבל וכל יושבי בה. ואלה והדומים לו מן הראוי שלא יהיו יותר בעולם על כן מצוה למחותם ולאבד זכרם ובכך יהא השם שלם והכסא שלם.

לעתיד לבוא יהיה השם יהיה

והנה מובא בכתבי האריז"ל (לקו"ת זכריה יד) כי חכמה ובינה נרמזים באותיות י"ה דשם הוי"ה, וז"א ונוק' נרמזין באותיות ו"ה, אבל לעתיד יקראו גם זעיר ונוקביה באותיות י"ה, כי ז"א יהא תמיד בן עשר ספירות, היינו שיאירו בו המוחין ג"ר בקביעות, והנוק' תהיה במדרגתה הראשונה ללא מיעוט. ע"כ. וא"כ לעתיד לבוא יהיה השם יהיה, ולא יהיה, כי הו' יתהפך ליו"ד. וכלשון הכתוב 'ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד'. כלומר, השם יהיה יהפוך ליהיה. [ולא ידענא מה יעשו להלכה ולמעשה עם ספרי תורה תפילין ומזוזות, אם ייפסלו מכאן ולהבא וצ"ע ואכמ"ל].

שם הוי"ה הוא בארמית

ובספר הפרדס לרש"י בסופו מבאר את לשון הקדוש, על שם הפסוק 'והתגדלתי והתקדשתי' וכו' (יחזקאל לח כג) עיי"ש. ושם מבאר כי שם הוי"ה הוא בארמית וכו', קשה לרדת לסוף עומקן של דבריו, אך נראה לבאר, כי אפשר למצוא תיבות רבות הדומות זו לזו בלשון הקודש ובארמית כידוע, אלא שבלשון הקודש נכתבים ביו"ד, ובארמית בוא"ו. וכגון התינוק בלשון הקודש נקרא 'ילד' ובארמית 'ולד', ועוד כיוצא בזה.

וייתכן שזה עומק העניין, ששמא קדישא הוא כעת בבחי' גלות, ואינו בשלימות. עיי' זוה"ק (ח"א קנה א) זו"ל: דכנסת ישראל בגלותא שמא קדישא לאו שלים הוא. וכו' עיי"ש. כי כיום הזה נכתב בוא"ו, ולעתיד לבוא יכתב ביו"ד וכנ"ל.

"איתא בכתבי קודש של מרן ר"י בעש"ט הקדוש זצוקלה"ה זי"ע וזה לשונו: עיקר מחיית עמלק הוא, כי מתחלה צריכין למחות שר של מעלה שנקרא גס רוח, כמו שהובא בזהר הקדוש בכמה דוכתי, וביוצר דקדושה דפ' זכור ע"ש, ואחר כך נמחה עמלק דלמטה" (בעש"ט עה"ת, כי תצא אות כד).

עמלק הוא קליפת גסות הרוח

הנה ענין זה לא מצאתי עתה בזהר, אמנם ביוצרות לפרשת זכור מנה כמה וכמה רשעיות ופשעים שעשה עמלק, וביניהם נזכר כמה פעמים ענין הגסות והגאווה של עמלק.

ברם רמז לגסות רוח נמצא במדרש איכה רבתי (איכה ג סד) עה"פ תשיב להם גמול, ה', כמעשה ידיהם. שהיו חותכין מילותיהן של ישראל וזורקין כלפי מעלה ואומרים בזו בחרת הא לך מה שבחרת עכ"ל. והרי זה ניאוף והתרסה כלפי מעלה כאומר אין דין ואין דיין. ואין לך גסות הרוח גדול מזה. לאמר אני אמלך והישר בעיני אעשה ואין אחד עלין מעלי שיאמר לי מה תעשה, וזה אולי גם עומק הכוונה במדרש תנחומא (הובא ברש"י סוף פר' בשלח) עה"פ כי יד על כס יד-ה' נשבע הקב"ה שאין שמו שלם ואין כסאו שלם עד שימחה שמו של עמלק כולו. וכשימחה שמו יהיה השם שלם וכסאו שלם שנאמר וכו'. עיי"ש.

בר מן דין, אצל עמלק נאמר (דברים כה יח) 'ויזנב בך כל הנחשלים אחריך'. בנוהג שבעולם כל איש מלחמה בוחר להלחם באחד ששוה לו, ואין זה מכבודו להלחם באחד שחלש הימנו. ועמלק זה הורג את כל מי שבא בידו. ואינו מבחין בן גבור לחלש וכו"ב, אלא הורג הכל. ואין זה בגדר אנושי כלל. א"כ עמלק אין לו כלל חלק בעולם הזה לא מצד רוחני ולא מצד גשמי.

עמלק מעכב את אור שכינתו

ואפ"ל כי 'כסאו' שלם, הכונה לעולם הזה. כמ"ש (ישעיהו סו א) 'השמים כסאי והארץ הדום רגלי'. ואם יש כאן גסי רוח הרי הם דוחקים רגלי שכינה ומרחיקין אותה מן הארץ.

איצרות פורים

הלכות המועדים
במשנת קאמארנא

הלכות הנוגעים
לימי הפורים

חכמים טוב לו בעולם הזה ואשרי לו בעולם הבא.
(זהר ח"א דף רפט ע"א)

אסור ללבוש תחפושת מכלאים

הלבוש כלאים לשמחת פורים או חתונה, רשע מיקרי לכל הדעות, ואפשר לצדד וגם צ"ע, והנח לישראל בכל טוב.

(פני זקן מס' כלאים פ"ט מ"ה)

דיני שתוי ושכור בתפלה וקרי"ש

אם לא שתה רביעית יין בפעם אחת אלא מעט מעט, ובפרט בסעודה, דיין שבסעודה אינו משכר, יש להקל להתפלל, והכל לפי שמרגיש, וכשמרגיש

חייב אמירת 'ברוך ה' לעולם אמן ואמן' שבתפילת ערבית אף בימי הפורים

הגאונים שראו תוקף הגלות, אספו כל החכמים שהיה בדורם, מסוף עולם ועד סופו, וכל חכמי ארץ ישראל, ותיקנו ברכת 'ברוך ה' לעולם אמן ואמן', ותקנה זאת הוא כמו תקנת אנשי כנסת הגדולה, כיון שנעשה ע"י כל חכמי ישראל, וחייב לאומרו, לכך הביאו הרמב"ם, ומי שאינו אומר פסוקים אלו הוא עברייך עובר על דברי חכמים וחייב כו', כי אפילו אליהו אין בו כח לבטל תקנה זאת, והאומרו יתברך. ומה שנהגו שלא לאמרו במוצאי שבת כיון שנהגו נהגו, אבל בחול המועד וראש חודש וכיוצא פורים וחנוכה, חלילה להקל לעבור על דברי חכמים, והמקיים דברי

בלבול במוחו אל יתפלל, ויכול לשמוע מן הש"צ, ואם הוא שיכור ממש מבלבל לא ישמע מן הש"צ גם כן. שיכור קורא את שמע, וחייב בכל המצות התלוין בדבור.

(שולחן השטור סי' צט סעיפים א - ב)

'על הנסים' בשושן פורים

שמעתי בשם חו"ז הה"ק מוה"ר יצחק אייזיק זי"ע (בעל היכל הברכה) מקאמארנא שהיה אומר 'על הנסים' בשושן פורים בתפלה בלחש, וכשהיה אז מתפלל לפני העמוד אז בתפלה בקול לא אמר, וכן שמעתי כמדומני עוד מקדושים אשר בארץ זי"ע שאמרו 'על הנסים' בתפלה בלחש בשושן פורים.

(נמוקי או"ח סי' תרצג סק"א)

מגילת אסתר מגילה את הנס של פורים ולא סגי באמירת הלל

איתא בגמ' (מגילה יד.) ומה מעבודות לחירות אמרינן שירה - ממינתה לחיים לא כל שכן. אי הכי הלל נמי נימא. ומתריצין בחד תירוץא 'קרייתא זו הלילא' והיינו רש"י שקריאת מגילה נחשבת במקום הלל.

ואיכא למידק, אם קריאת המגילה היא במקום אמירת הלל, אכתי אמאי לא אמרינן הלל, דהא הלל עדיפא מיניה. ולמה תיקנו קריאת מגילה במקום הלל.

וכעין שאלה זו מצינו בדברי הבעש"ט על מאמרם ז"ל (ראש השנה לב.) בעשרה מאמרות נברא העולם, והקשו בגמ' שיש רק תשע פעמים שנזכר 'ויאמר' במעשה בראשית, ומרצינן 'בראשית נמי מאמר הוא'.

והקשה הבעש"ט מדוע אכן לא כתיב להדיא בתורה לשון 'ויאמר', ותירץ כי בהירות של מאמר הראשון אי אפשר לקבלו, ולכן כתיב 'בראשית'. והיינו שהמאמר הראשון היה טרם שנבראו האותיות, ועל כן לא נאמר להדיא 'ויאמר' כי הוא למעלה מהדיבור והאמירה.

והנה אמירת הלל נתקנה להודות להשי"ת על הנסים שעשה עמנו. **ובכל הימים טובים אנו אומרים הלל על הנסים הגדולים שאירעו לאבותינו, כגון בחג הפסח על יציאת מצרים, וכן שבועות וסוכות הם חלק מחג הפסח אשר כולם ראו שידוד מערכות הטבע לעיני כל העולם על ידי עשר מכות וקריעת ים סוף, ונתמלא כל העולם עם גילוי אלוקי וכדאיתא (מכילתא דר"י בשלח ג):** ראתה שפחה על היים מה שלא ראו ישעיה ויחזקאל.

אבל פורים לא היה ניכר הנס בגילוי, אלא היה צירוף של כמה מאורעות זה אחר זה שנמשכו בתקופה ארוכה של תשע שנים, וכל דבר מאורע בפני עצמו על פי הטבע, כמו סעודת אחשוורוש, הריגת ושותי, לקיחת אסתר, הריגת בגתן ותרש, עליית המן וכן כיוצא ב.

כל אותם תשע שנים היה מקשה אחת של נס, אלא שלא היה ניכר כלל כלפי חוץ שהוא מעל הטבע, ורק חכמינו ז"ל ראו את הנס, אבל אנשים בעלמא ראו בזה כאילו עולם כמנהגו נוהג.

ולכן תיקנו רבותינו לקרות את המגילה, כי אילו היו אומרים רק 'הלל' לא היה מכירים בגודל הנס, ורק המגילה מוכיחה לנו את הנס ומגלה לנו את הנס שהיה בתוך ההסתר, בבחינת 'מגילת אסתר' היינו גילוי ההסתר.

ובזה נתיישב שפיר אמאי תיקנו חכמינו ז"ל שחייבים לבטא את הנס בפירוש בפה ע"י המגילה, ובזה גופא מתגלה הנס, וקרייתא זו הלילא.

רק אור המנוורה היה יכול להאיר את הערפל

עוד יש לומר על פי דברי הבעש"ט הנזכרים, והם מבוארים בהרחבה בדרך דרוש בספר **בני יששכר** (כסלו טבת מאמר ד' אות מט) בזה הלשון: 'זה מעשה המנוורה מקשה זהב וגו', פירש רש"י שהראוהו הקב"ה באצבע לפי שנתקשה בה וכו', כתבו תלמידי הבעל שם טוב על הא דאמרו רבותינו ז"ל (מנחות כ"ט ע"א) דנתקשה משה במעשה המנוורה עד שהראה לו הקדוש ברוך הוא מנוורה של אש, ומהראוי להתבונן למה נתקשה משה במעשה המנוורה יותר מן כל מלאכת המשכן, ועוד יוקשה דהנה השם יתברך יודע תעלומות לב, וכיון שידע הקדוש ברוך הוא אשר משה לא יהיה יכול להבין מתוך האמירה והדיבור רק על ידי ראייה למה אמר לו מתחלה השם יתברך באמירה, למה לא הראוהו תיכף מנוורה עשויה.

אבל הענין הוא, להיות דמלאכת המשכן נגד מעשה בראשית, וכמו שאמרו רבותינו ז"ל (ברכות נ"ה ע"א) יודע היה בצלאל לצרף אותיות שנבראו בהם שמים וארץ, ממילא מובן אשר למלאכת המשכן היו צריכין לידע צירופי מעשי בראשית. והנה עשרה מאמרות הן במעשה בראשית, כי בראשית נמי מאמר הוא כמו שאמרו רבותינו ז"ל (מגילה כ"א ע"ב) ומהראוי להתבונן למה לא נאמר 'ויאמר' כמו באינן, והוא להיות שהוא מאמר עליון שאינו מתגלה, כי בחינת המאמר אצלו יתברך שמו, הוא בחינת שפעו המתגלה אל הנבראין, כדמיון המשל באדם שיאמרו מגלה לאחרים פנימיות שבו.

והנה מעשה המנוורה נגד המאמר הראשון בראשית, דלא נאמר בו מבואר 'ויאמר', שאינו בבחינת גילוי לנבראין, על כן נתקשה משה במעשה המנוורה באמירה, והיוצר כל הוא אלהינו, ברצותו שביין משה שהמעשה המנוורה נגד המאמר הראשון דאינו מבואר בו ויאמר כנ"ל, כי אינו מושג, הנה אמר לו השם יתברך באמירה, ולא השיג, אז הבין משה שהוא נגד המאמר הראשון בראשית. עכ"ל ק.

ומדבריו עולה כי 'בראשית' הוא מאמר סתום, וכנגדו מכוון מעשה המנוורה שגם הוא סתום ועל כן נתקשה בו משה כי הקב"ה מסר לו את מעשה המנוורה באופן שלמעלה מאמירה ודיבור.

והמאמר הראשון שהוא 'בראשית' הוא בחינת אור הגנוז, שהוא גנוז ונעלם ואינו יכול להתגלות מחמת ריבוי האור, כי 'אור הגנוז' הוא חפצא של אור שלא היה תלוי במאור, אלא נחשב כמאור בפני עצמו.

והנה איתא **בקדושת לוי** (פרשת פקודי), כי בצלאל עשה הכלים, אבל רק משה ידע לסדר הכלים ולצרף אותם אל המצוות לפי שורשן, היינו המנוורה, המורה על מדת

אהבה. והשלחן הוא מדת היראה, יעויין שם. והנה נאמר בתורה (שמות מ, לה) 'ולא יכל משה לבוא אל אהל מועד כי שכן עליו הענן וכבוד ה' מלא את המשכן', ועל דרך זה נאמר גם בבית המקדש הראשון (מלכים א' ח, י-יב) 'ויהי בצאת הכהנים מן הקדש והענן מלא את בית ה', ולא יכלו הכהנים לעמד לשרת מפני הענן כי מלא כבוד ה' את בית ה', אז אמר שלמה ה' אמר לשכון בערפל' והיינו שמתוך גודל האור שנתגלה באופן של ענן וערפל לא היו יכולים לראות מאומה במשכן ובבית המקדש, ואם תאמר, אמאי לא הדליקו נרות גדולים להאיר את בית ה', אך התשובה לזה היא כי ההשאה האלוקית הגדולה באופן של ערפל אי אפשר להאירה על ידי נר גשמי, כי אינו מין במינו, ורק על ידי המנוורה הטהורה הרומזת על אור ועל מידת האהבה, ובה מתנוצץ מן האור הגנוז, היא גדולה כ"כ עד שיכולה להאיר נגד הערפל אשר שם האלקיים [ואתי שפיר לפי הרמב"ם שהיו מדליקין המנוורה גם ביום וגם בלילה, וכמו שכתב **זקה"ק מקאמאראנא** שמקור הדברים הוא בדברי הזוה"ק].

ובזה יובן מאמרם ז"ל (שבת כב:) וכי לאורה הוא צריך והלא כל ארבעים שנה שהלכו בני ישראל במדבר לא הלכו אלא לאורו, אלא עדות היא לבאי עולם שהשכינה שורה בישראל. והיינו **שהאור של המנוורה באה להעיד על ריבוי כבוד ה' ששכן במשכן באופן של ענן וערפל עד שלא היו יכולים להאיר אלא בבוצינא דנהורא דנפיק מגו מנרתא עילאה**, וגם אצל שלמה המלך שהעמיד עשרה מנורות בבית המקדש - לא היו מדליקין אלא בשל משה (מנחות צט.) כי במנוורה של משה נמסר הציווי באופן שלמעלה מדיבור ואמירה כי הוא מכוון נגד דיבור בראשית שהוא האור הגנוז והנעלם.

ויש לומר דענין 'ה' אמר לשכון בערפל' הוא משום שגילוי השכינה הוא דווקא על ידי העלם, וכדברי האריז"ל 'העלם הוא הגילוי', כי אורו יתברך עצמו לית מחשבה תפיסא ביה, ורק על ידי שמעלים ומלביש עצמו הוא מתגלה על ידי ההסתר והערפל אל הנבראים בבחינת (שמות כ, יח) 'ומשה נגש אל הערפל אשר שם האלהים'.

וחזינו נמי שגילוי האלוקי נמסר בדרך של ערפל וחוסר בהירות, ובפרט בזמנינו נמצאת השכינה בערפל, כי הכל סתום, ואין הלכה אחת בהירה ומאירה, אלא בכל פרט ופרט יש חילוקי מנהגים וחילוקי דעות, ונתרבו מחלוקת בישראל ואי אפשר להשיג כראוי את אור ה' אלא בתוך הערפל, וכמאמר רשב"י (שבת קלח:): 'ישוטטו לבקש את דבר ה' ולא ימצאו' - שלא ימצאו הלכה ברורה ומשנה ברורה במקום אחד.

שולחן הטהור, פורים קטן תשפ"ב

מר דרור זך ונקי מכל פנייה

ויגידו להמן לראות וגו' כי הגיד להם אשר הוא יהודי. וירא המן וגו' (אסתר ג, ד-ה).

'ויגידו להמן' באמת, המן ראה שאין מרדכי כורע ומשתחוה ולא חשש, אבל הגדה זאת היתה 'כי' מרדכי 'הגיד להם אשר הוא יהודי', הכופר בעבודה זרה. ואמר **מרן הריב"ש טוב**, כופר בעבודה זרה נקרא מי שכופר ומוחק גאות לבו, שיהיה לבו נקי מגאווה לגמרי ומכל פניות שבעולם, וכל מי שלבו נכון ונקי לגמרי, אין שליטה לשום רע ועבודה זרה עליו, אדרבה בכח צדקתו מהרס ומבטל כל עבודה זרה שבעולם. **ועיקר קליפות המן יונק מריח רע של חלבנה המערב פניות בכל המצות**, ואמר להם מרדכי שהוא

יהודי המבטל כל עבודה זרה שבעולם, וגם המן יתבטל כנגד קדושת מרדכי, כי מרדכי שהוא יהודי יבטל קליפות המן, והמן היה מכשף גדול, **ולכן כאשר הגידו לו דברי מרדכי 'אשר הוא יהודי' ובכחו יתבטל קליפות המן, כי הוא מר דרור זך ונקי מכל השבירה ופנייה, ובכח זה יבטל את כח המן לגמרי, והמן ראה בכישוף שלו שכן הוא האמת, אז 'וימלא המן חמה'.**

(כתם אופיר ג, ד-ה)

העצה של לב נשבר

לך כנוס את כל היהודים וגו' (אסתר ד, טז).

נתנה עצה נכונה, כי שאלו **לרבינו הקדוש מוה"ר דוב בער [ממעזריטש]**, מה הוא זה שאצל כל יחוד של מרן האר"י אמר והשם, והשיב, שזה השם השוער,

כי בכל יחוד הולכין וצופין בהיכלי המרכבה, וכל היכל יש מפתח ושם השוער, שמזכירין זה השם, והוא פותח השער לכנוס בו הצופה. ואמר, ישראל גנבים (ע"ז ע.), שיש על ידי לב אין ונשבר, וביטול ואבד בעיני עצמו, הולך ופותח כל שערי רחמים באין מוחה בידו, כמו גנב שאין צריך למפתח ומשבר כל המנעולין, והבן זה כי דבר יקר הוא. **זה היתה תשובת אסתר, לך כנוס את כל היהודים,** ויגרמו כך למעלה בחינות תיקון על ידי כינוס לצדיקים, 'וצומו' והתקשרו בנפש אחת, 'עלי' על סיבתי, **ובזה יתעורר למעלה בחינות אין עליון, לקשר המלכות עד שם, על ידי לב נשבר, והתאספות ביחוד, להתקשר בקשר אמיץ ביחוד בלב אחד,** ויתפתחו כל תרעין דרחמי, כמו משל הגנב.

(כתם אופיר ד, טז)

"אין עוד מלבדו כתיב בלבי"

חידושו של רביה"ק בעל 'היכל הברכה' בענין האחדות האלוקית

הגה"ח רבי יחיאל יהושע שיינפלד שליט"א

משפיע קהילתינו הק'

בכל פורים יורד ומתגלה אור גדול ועצום בכח קריאת המגילה ששם מסתתר אור התורה הנקרא אור החכמה, כי הקב"ה ברא עולמו על ידי התורה כמאמר 'אסתכל באורייתא וברא עלמא' ועדיין ממשיך להוות ולברוא את הבריאה בכל עת על ידי אותיות התורה, ובכל פעם שמזכירים את האותיות הקדושות בקריאת התורה מתוך התעוררות הנשמה המרגישה את קוננה וחפצה להתדבק בו, בו באותיותיו, בו בעצמיותו, מעוררים בכך את כח האותיות ומתחדש ומתעצם ההשפעה האלוקית התמידית ויורד תוספת שפע וחיות גשמי ורוחני לעולם, כידוע דברי הבעש"ט בענין זה, הלא המה כתובים בספר 'אור שבעת הימים' לכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א.

וכאשר קורין את מגילת אסתר, שיש בה אותיות המספרות את הנסים שאירעו בתוך הטבע, מעוררין אותיות נעלות יותר של גילוי אלוקי בדרך נס, כמבואר בספה"ק קדושת לוי (קדושות לפורים) בהרחבה.

ולכן 'הדר קבלוה מאהבה' שבכל שנה מקבלים מחדש את האור האלוקי הנשפע לעולם, והאור האלוקי פירושו **גילוי חזק יותר בהשגת והרגשת אחדות ה'**, כי קבלת התורה בסיני לא היתה מסירת פקודות וציוויים בלבד, אלא הקב"ה כביכול נתן את עצמו, 'אנא נפשי כתבית ייבית', וכדכתיב להדיא 'אתה הראת כי ה' הוא האלקים אין עוד מלבדו', והיינו שבהר סיני נתגלה אחדות ה' שאין עוד מלבדו.

ואכן מאז קבלת התורה הושרשה בקרב כל איש ישראל ההרגשה והאמונה כי 'אין עוד מלבדו', ומאז והלאה יש אזהרה מיוחדת על **שיתוף**, שלא לחשוב חלילה שיש כח או מציאות נוספת מלבד כח ה' ומציאותו. אבל שאר אומות העולם לא מצטוו על השיתוף, ויש בזה כמה דעות, לפי התוס' בסנהדרין (סג ב ד"ה אסור, וכן כתב הרמ"א בשו"ע או"ח סי"ט קנו) אין בן נח מוזהר כלל על השיתוף, ואילו רוב האחרונים סוברים שבעבודת ע"ז אף בן נח מוזהר על השיתוף כישראל, ורק בשבועה לבד אין בן נח מוזהר מלהישבע בע"ז בשיתוף עם שם שמים (כ"כ הגו"ב מהדו"ת יו"ד סי' קמח, ועי' פת"ש יו"ד סי' קמז ס"ק ב), ויש שסוברים שאף בשבועה הוזהר על השיתוף, והש"ך (יו"ד סי' קנא ס"ק ז) הביא דעות שאף בעבודת ע"ז לא הוזהר בן נח על השיתוף.

ונמצא שעיקר קבלת התורה הוא הגילוי של 'אין עוד מלבדו', שמתבטא בכך שמאמינים שהקב"ה מנהיג הכל והוא סיבת הכל, ולו לבדו ראוי להתפלל ולבטוח. ובכלל האחדות האלוקית הוא להאמין שגם הרע, החטא, ההסתר, הכל אלוקות ממש, כמאמר הבעש"ט (דגל מחנה אפרים פר' אומר) שבתוך תיבת 'חטא' ובתיבת 'שמא' מסתתרת האות אל"ף הרומזת על אלופו של עולם, כי הקב"ה מלא כל הארץ כבודו ולית אתר פנוי מיניה. וזהו עבודת הפורים - 'עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי'.

אך אין זו חכמה גדולה לומר שגם בתוך החטאים מסתתר אלופו של עולם להחיותם, ועיקר העבודה היא אצלנו, להודות על הרע כמו הטוב ממש, כפי שמתגלה בפורים דרגה של התאחדות והתכללות של 'עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי' ה'הודות לה' על עצם הרע ממש כמו על הטוב, להודות על הצרות שלנו, על החסרונות, על הירידות, ועל כל התלאות, שגם זה נכלל בגילוי של אחדות ה', כי בזמן הגלות מברכין על הרע 'ברוך דיין האמת' ובכך מפרידים את הרע מהטוב וזהו פגם דק באחדות ה', כמאמרם ז"ל (פסחים ג, א): 'והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא

יהיה ה' אחד ושמו אחד', אטו האינדנא לאו אחד הוא, אמר רבי אחא בר חנינא: לא כעולם הזה העולם הבא; העולם הזה, על בשורות טובות אומר 'ברוך הטוב והמטיב', ועל בשורות רעות אומר 'ברוך דיין האמת'. לעולם הבא - כולו 'הטוב והמטיב'.

אבל בפורים צריך להגיע לדרגה שברוך וארור - חד הוא, תריך רעין דלא מתפרשין, ואף שלא נפסק להלכה שצריך לומר הטוב והמטיב על הרע, אך בפנימיות צריך להגיע לדרגה זו כמו שאמרו צדיקים שבפורים מגיעים לדרגה כמו בזמן הגאולה ממש.

וזהו העומק של ה**בעש"ט** שלא זו בלבד שאין שום כח שמנהיג את העולם זולתו יתברך, אלא שאין שום **מציאות** זולתו ית', והקב"ה נמצא בעולם גם בדרגה של 'השראה' ממש, בתוך תוכיות זה העולם הגשמי, לית אתר פנוי מיניה, כפשטות הכתוב 'מלא כל הארץ כבודו', גם בפנימיותו וגם במקומות השפלים, כמאמר חכמינו ז"ל (ירושלמי תענית פ"א ה"א) אם יאמר לך אדם היכן הוא אלהיך, אמור לו בכרך הגדול שבאדום [בדפוס וינציה נדפס 'שברומי'], והיינו שמציאותו יתברך שורה בכל מקום גם במקום ההסתר והפירוד.

ובענין זה כתב רבינו **ביהל הברכה** (פרשת קדושים): **מלכותו בכל משלה, ואתלבש איזה בחינה ממנה אפילו בקליפות כמבואר בירושלמי** אם ישאל לך איה אלהיך תאמר לו בכרך גדול של רומי רבתא, והוא בחינות מלכות דעשיה המחיה הקליפות, והוא אחוריים של מלכות דמלכות דעשיה, בסוד דלה ועניה. עכד"ק.

ואמרו חכמינו ז"ל שבעולם הזה לא מאיר אלוקותו ית' למטה באותה דרגה כמו שמאיר למעלה, וכלשונם (פסחים ג, א): 'ושמו אחד', מאי אחד, אטו האינדנא לאו שמו אחד הוא. אמר רב נחמן בר יצחק: לא כעולם הזה העולם הבא; העולם הזה - נכתב ביו"ד ה"י ונקרא באל"ף דל"ת, אבל לעולם הבא כולו אחד - נקרא ביו"ד ה"י, ונכתב ביו"ד ה"י.

אבל בפורים מתגלה דרגה כעין לעתיד לבוא, שגם כאן למטה שורה אלוקות כמו למעלה, בסוד 'ויהי בימי אחשורוש' שראשית ואחרית שלו, היינו שגם הגשמיות הוא מציאותו ית' ממש כי הכל מתהווה על ידי הויתו ורצונו ית' התמידי.

ואגב אורחא אזכיר מה שהבנתי מדברי כ"ק מרן **אדמו"ר שליט"א** כי בפורים מאירה הבריאה עצמה באור בהיר יותר מבכל שאר ימות השנה, והגוונים של העולם מאירים יותר בפועל בגשמי. ובה נראה לבאר מה שכתב האריז"ל שבפורים הוא הזמן היחיד בשנה שמאיר גילוי אבא מחוץ לרחל, כי אבא הוא הארת החכמה שמהווה את העולם בתמידות מאין ליש, כדרך החכמה מאין תמצא, וזה ניכר מחוץ לרחל היינו מחוץ לבריאה הגשמית ממש בימי הפורים.

והמחפש בכתבי רביה"ק מקאמארנא לא ימצא בדרך כלל את הגילוי של 'אין עוד מלבדו' שאין שום **'מציאות'** זולתו, אלא בדרך כלל מדבר שאין שום **'כח'** זולתו ית' ומתייחס בעיקר על **הנהגה** האלוקית שנמצאת בכל תנועה ותנועה ויש להאמין שהכל לטובה גם כשנדמה שהוא רע [מלבד ביהל הברכה פר' תצוה ד"ה והענין יעויין, וראה עוד היכל הברכה פר' כי תבא שדרגה זו יתגלה בעיני בשר לעתיד לבוא], [ושמא משום ששורש רבינו בנשמת הבעש"ט והגר"א כדאי' בהקדמת זוהר חי, והגר"א התנגד שלא לומר שהכל מציאות אלוקית כדי שלא יאמרו על עץ ואבן הנה אלהינו זה, וכן בנפש החיים (שער ג פ"ג) חשש שמא ילמדו תורה במבואות המטונפים מאחר שיסברו שהכל מציאות אלוקית ולכן

כתב שיש לכיין בכך רק בהעברה בעלמא בק"ש]. אך **בכתם אופיר** שיסד רבינו על מגילת אסתר, מתעסק רבינו רבות בענין ההשראה האלוקית **בתוך המציאות הגשמית ובתוך הרע והפירוד**, כאשר 'אחשורוש' רומז על הקב"ה שראשית ואחרית שלו, והוא שורה בריש כל דרגין כמו בסיפא דכל דרגין. והמלכה ושתי היא קליפת נוגה המסתרת על האלוקות שבבריאה, והרג אותה המלך, ובמקום זה הכתיר את 'אסתר' הרומז על גילוי האלוקות המוסתרת בבריאה.

וממשיך שם עוד לבאר פנימיות 'הדר קבלוה מאהבה' שקיבלו באהבה את התורה המצוה אותנו להתעסק בענייני הגשמיות, כי הבינו שראשית ואחרית שלו והכל אלוקות.

וכך משמע בספרי ה'תולדות' שבימות השנה אין להתעסק יותר מדי בהעלאת הרע, כיון דאיכא חד פריסו בין הטוב לרע, מלבד בפורים שהפריסו מסתלק באיבוד הדעת ואז אפשר לומר שהכל טוב, גם הרע וההסתר. ויש בזה הוספה קטנה אבל גדולה מאת רביה"ק זי"ע, דהנה אמרו חז"ל (סנהדרין סז, ב): 'אין עוד מלבדו', אמר רבי חנינא: אפילו לדבר כשפים. ומסופר בגמ' על מכשפה שרצתה להזיז העפר מתחת רגליו של רבי חנינא כדי לשלוט עליו בכישופיה. אמר לה: אם מצליח הדבר בידך, לכי ועשי זאת, **שהרי "אין עוד מלבדו" כתיב**. ואם הקב"ה חפץ בי לא תוכלי להרע לי כלל.

ומדוייק בספרי מוסר (ראה נפש החיים, שער פרק יב) על מאמר רבי חנינא 'אין עוד מלבדו כתיב' שכיון שכך כתוב בתורה, האמין בכל נפשו שכך הוא המציאות. [ובדרך אגב יש לציין לדברי **המאור עינים** (פרשת מקץ) "כי השם הוא סתום וגלילי, וכמו כן התורה נגלה ונסתר, והנה 'הנסתרות לה' אלהינו והנגלות לנו ולבנינו' (דברים כט, כח) כי יש הרבה נסים שעושה השם בנסתר אין עוד מלבדו כתיב, ויש נסים נגלים לנו וזה נעשה על ידי לימודינו התורה בדרך נסתר נעשה נס נסתר ועל ידי נגלה נעשה נס נגלה. עכד"ק.

דבריו שייכים לענין 'אין עוד מלבדו כתיב' שמתגלה **בנגלות** התורה באופן **חיצוני** של הנהגת ה' וכוחו בעולם, ומתגלה ביותר ע"י **הנסתרות** שבתורה גם על עצם המציאות **הפנימית** והנסתרת של תוכיות **'מציאות'** הבריאה].

אך **בכתם אופיר** (אסתר א) הוסיף מילה אחת: "כי גם באחרית שם מציאות הש"י **אין עוד מלבדו כתיב בלבי**". כמו כן נזכר **באוצר החיים** (פר' שמיני): "ואור אין סוף מחיה את הכל ומהוה את הכל ברצונו הטוב והפשוט בתכלית הפשיטות ואין עוד מלבדו כתיב בלבי".

והיינו שמלבד הגילוי של אין עוד מלבדו מצד קדושת 'אורייתא' שממנה יונקים את אמונתנו, צריך להיות הגילוי גם מצד קדושת 'ישראל', כי שלוש קדושות יש, קוב"ה אורייתא וישראל, וכל אחד מעיד על השני, וצריך שאמונה זו תאיר בתוך ליבנו באמונה מוחשית. תיבה זאת - 'כתיב בלבי' מתפרשת היטב בספה"ק **זוהר חי** (על זוה"ק בראשית דף פ"ז ע"ב) וז"ל: אמר מרן אור עינינו משיח ה' חיות נפשנו הריבשט"ב 'אנכי אנכי' כשתדע בקירות לבך 'אנכי' הוא 'אנכי' ולא באמירה בעלמא אלא **כמו שאמר רבי חנינא אין עוד מלבדו כתיב וחוקו בלבי בכתיבה שאין לה מחיקה ואז אי אפשר שישלוט שום דבר רע על האדם אפילו כשפים לא ישלוט מי שחוקו בלבו אמונה שלימה של בוראו וקונו** וזהו כשתדע אנכי אנכי ה' ואין מבלעדי אזי יתיכף זה הדבר מושיע לך מכל צרה וזהו אנכי בסיני בהתגלות אלהות במדרגה גדולה. עכד"ק.

ראשית ואחרית שלו

יש באגדת חז"ל, 'ויאמר המן' זה מידת הדין, 'אחשוורוש' זה הקב"ה, שאחרית וראשית שלו, שנאמר (ישעיה מד, ו) 'אני ראשון ואני אחרון'.

והענין של 'אחרית וראשית שלו' הוא, כי אמרו חז"ל (חולין קלט:): אסתר מן התורה מנין, שנאמר (דברים לא, יח) ואנכי הסתר אסתיר, עינין 'תולדות' דשמעתי ממורי, הוא מן אור ישראל קדוש הריב"ש טוב, שאם ידע אדם שהקב"ה מסתתר בתוך ההסתרה, אין זה הסתרה כלל, כי כשידע אדם באמונה גדולה שאלופו של עולם נמצא בכל תנועה, מיד יתפרדו כל פועלי און, כי אין שום מציאות בלתי השם יתברך, אפילו בשעת הדין, ובאם ידע שאלופו של עולם מסתתר שם, מיד נמתקו הדינים ונתגלה האור. ומוכא מהבעש"ט שבכל צער שיש לאדם הגשמי, אם היה נותן לב שגם בזה הצער הוא כח השי"ת בעצמו, אלא שהוא נסתר ומלוכבש בתוך הצער, וכאשר ידע האדם דבר זה בידיעה גמורה, הוסר הלבבוש ויוסר ממנו הצער, ובה מבטלין כל גזירות רעות.

ולכן מתחילה קבלו ישראל את התורה מאונס (שבת פח:), כי לא ניתנה תורה אלא לאוכלי המן (תנחומא בשלח כ), וראו ישראל שיצטרכו בארץ לעסוק בענייני העולם הזה, לחרוש ולזרוע ולהתעסק במשא ומתן, ויהיה בזה ביטול תורה, לכן קבלוהו מאונס. אבל בימי אחשוורוש הדור קבלוה מאהבה, כי השיגו שהקב"ה הוא ראשון והוא אחרון, ואלופו של עולם נמצא בכל תנועה, ובכל ענייני העולם יכולים לייחד ולקשר ולעסוק באותיות התורה, ואפילו באכילה ושתייה ושינה ושאר עניינים יכולים לייחד, ולקיים הפסוק (משלי ג, ו) 'בכל דרכיך דעהו', וכשהשיגו זה וראו בעיניהם שהשי"ת נמצא בכל תנועה, אזי קבלוה התורה בשמחה.

ולכן נקראו אלו הימים שהשיגו זאת 'ימי אחשוורוש', בסוד 'אני ראשון ואני אחרון'. כי באותם ימים נתברר שהמדריגות הקטנות וימי הצער, עם ראשית המדריגות וימי השמחה, הכל שלו, ובכל תנועה שם אלופו של עולם, ויכולים לייחד בכל תנועה לשם ייחוד קוב"ה ושכינתיה, ואח"כ על ידי זה יכולין ללמוד בשקידה תורה לשמה ולהתפלל בכוונה כמאמר חז"ל בתנחומא (בחוקותי, ה) אם יהיה אדם צדיק, אם אין לו תורה אין לו כלום. (כתם אופיר, אסתר א)

אשר קרך – עמלק עושה הכל מקרה

כללו של דבר, אין שום תנועה קטנה שאדם מנענע שלא יהיה שם אלופו של עולם ממש הוא אתו עמו בהשגחה על כל תנועה, והוא מלך עלוב סובל עלבון גדול במה שאדם אינו נזהר לשמור בשמחה ובאהבה את פיו ורגליו וידיו ועיניו, שפרעה ועמלק שהם נגד שער החמשים שבטומאה כופרין בכל זה, 'אשר קרך בדרך' (דברים כה, יח) ועושיין הכל מקרה, הם צוררין ואויבים, ומשכחין כל זה, להיות במחשבתו שבורא כל יחיד הנעלם אין סוף ממש עומד לנגד פניו. וכשיצאו מן הגלות, ויתעלה יו"ד זעירא של קטנות וצער ויסורין ודחוקות של ישראל עד רישא דלא אתידע, שורש שער החמשים, ואז יתגלה בעינים פקוחות שכל מה שהיה לכל אחד מישראל בכל רגע מפעלי הזמן הכל היה אלקיו עמו.

וכשתשכיל אחי, בעת בא יצרן הרשע להדיחך מעל ה' אלקיך במחשבות רעות ובקושיות ובספיקות, תדע שזה אינו בא אלא לנסיון, שאם תתאמץ נפשך באמונה גדולה ותבקש בלב נכנע ושפל לפני קונך, אזי תלך למעלה

למעלה ויתגלה לך אור ובהירות המוחין וגדלות המוחין בלב שמח שפל ונבזה אוהב ישראל, וזה ממש ביאת משיח וגואל צדק פרטי וכו', ולעתיד יתגלה הכל עד שאפילו למטה כלם יראו עין בעין השגחתו יתברך בכל דבר. (היכל הברכה שמות יא:)

בפורים נכלל כל המועדים

לדעתי לפיכך מחויבים לשמוח בפורים יותר מכל המועדים מפני שבפורים נכלל כל המועדים.

פסח כדברי חז"ל (מגילה טז). כי בא המן למרדכי והיה עסוק במצות עומר לתלמידיו, ואמר אתי העומר שלכם ודחי לעשרת אלפים ככר כסף, וביו"ט פסח נתלה המן, שבועות כי בפורים היה קבלת התורה כמו בעצרת, כדרשת חז"ל (שבת פח:). קימו וקבלו היהודים בימי מרדכי מרצון מה שקבלו בימי משה באונס, ראש השנה עושיין דל"ת ושע"ר כדברי זוהר הק' ומגילה עמוקות ובני יששכר (אלול א, ח) עיי"ש, ואצל מרדכי מצאנו ראינו שהיה יושב בשער המלך, ויום כיפורים מבואר בתיקוני זוהר הק' (דף נז:): פורים דא אקרי יום הכיפורים עיי"ש, סוכות מבואר בבבית כהונת עולם 'מגילה' מספר 'סכה' עם ג' האותיות, ונקראת 'אגרת' אתון 'אתרג' עיי"ש [וכו'].

וזה שפיר מסכת מגילה מסיימת 'וידבר משה את מועדי ה' אל בני ישראל, פירש"י ז"ל 'משה תיקן להם לישראל שהיה שואלין ודורשיין בעניני של היום', ולכאורה היה צריך סיום זאת במסכת פסחים או סוכה ולא במסכת מגילה, רק לרמז דברינו אלה כי בפורים נכלל כל המועדים.

השי"ת אוהב את עבודת ישראל בעת הגלות ובעת הסתרה וזעם

ויאהב המלך את אסתר שהיא השכינה כשהיא נמצאת בתוך ההסתרה. יותר מכל הנשים שהן בחינות השכינה שלא בהסתרה. כי השי"ת אוהב את עבודת ישראל בעת הגלות ובעת הסתרה וזעם, ובקבלת היסורים, והסתרת פנים מאהבה, ובאמונה גדולה שאלופו של עולם נמצא בכל תנועה, ולסבול חלישות הדעת אין שיעור, כי אז מאיר על הנפש בהארה וחיות אור אין סוף, לא יכילהו הרעיון מגודל מתק האור, עד שנעשה הצדיק בריה חדשה, וגודל האהבה והאור שמתגבר בלב עובדי ה' ביסורין והסתרות, יותר אהוב לפני השי"ת מכל מה שהיו עובדין בני" בעת התגלות האור, וזה זה בימי החול והחשכות. אבל בשבת ותשא חן וחסד לפניו מכל הבתולות כי בתולה פירושה אטומה היינו שלבו אטום ומלא יסורים, ויש לזה נשיאות חן, כי רבים וגדולים בני שוממה הרבה יותר מבני בעולה, ובשבת כשבא התחדשות אור חדש שלא טעם מעולם, מלכא טעם בתולה טעים, וישם כתר מלכות בראשה שהאירה מלכות בתוקפה הראשונה כמו כתר זיהרא עלאה, וממליכה תחת ושתי שהם כוחות הרע. (כתם אופיר)

שלושת הקליפות של עמלק

סוד 'עמלק אג המן' בגמטריא שביל שהוא ראשית הקליפה, והם ג' קליפות המתנגדים לתלת בחינות 'עולמות נשמות אלהות' ששם דעת הקדושה, כי 'עמלק' בגמטריא 'אל אחר', המתנגד לאל הקדוש - בחינת 'אלהות', והוא בשער החמישים דטומאה, והיה כופר בעיקר. ובעת

מתן תורה שנכנסו ישראל לשער החמישים שהוא בחינת 'הודא שמו', היה מקודם מלחמת עמלק המנגד לזה והכניס ספק בלבבם. המן מתנגד לבחינת 'נשמות ישראל'. אג מתנגד לבחינת 'עולמות', ושלשתן הם בחינת שביל הטמא דדעת דקליפה. (כתם אופיר)

אין שום מציאות גדול וקטן בלתי השי"ת

ויהי אומן את הדסה, מרדכי היה מייחד יחודים [בסוד 'אמן' שהוא ייחוד הוי"ה אדנ"י] בכל מקום שמסתתר שם איזה ניצוץ, והיה מאמין שאין שום מציאות גדול וקטן בלתי השם יתברך, גם בתוך ההסתרה, היא אסתר דהיינו נקודת הקדושה המסתרת בכמה הסתרות בכל דבר שבעולם, וכדכתיב (דברים לא, יז) 'הלא כי אין אלקי בקרבי' שמציאות אלקות מוסתרת, והתשובה לכך היא 'ואנכי הסתר אסתיר' שאין שום מציאות אפילו בהסתרה של הסתרה. ובמות אביה ואמה שהוא שבירת הכלים שגרמה למיתה והסתר בעולם לקחה מרדכי הוא הארת יסוד אבא שמאיר בגילוי למעלה ולמטה לנקודת המלכות המוסתרת, לו לבת ודרשו (מגילה ג.) אל תקרי לבת אלא לבית, שהמשיך מרדכי אות יי שהוא הגילוי האלוקי בתוך 'בת' שהיא המלכות ונעשתה 'בית'.

הסרת הטבעת – גילוי הסתרת הטבע

'ויסר המלך את טבעתו מעל ידו' (אסתר ג, י). ידוע כי 'אלהים' הוא [בגמטריא] 'הכסא', ושם המלך הוי"ה, והוא שמא שלים הוי"ה אלהים, ייחוד אמיתי, כשיתגדל שמו של הקב"ה על כל הטבעיים וידע הכל כי ה' אחד ושמו אחד הוי"ה הוא האלהים.

עיין ברית כהונת עולם כי בהיות הנס הנפלא להצלת כל ישראל בודאי היה בו קריעת גזר דינם על ידי שם הוי"ה בודאי, על כל זה היה נס נסתר ונתכסה במעשה הטבעיים קצת לפי הנגלה מפורטי הדברים, שלא כדרך נסים ראשונים כימי צאתם מארץ מצרים, אך הצטרפות טבעים רבים לסבב רוח והצלה ליהודים יורה לעיני כל חי כי אלופו של עולם בכל תנועה, והשגחת הויה משולבת במעשה אלהים, בכל תנועה אין מקרה, ובה יתמחה שמו של עמלק, 'אשר קרך בדרך' (דברים כה יח), לעשות לך הכל מקרה, וכל הטבעים מסודרים על טבעים ברצון המנהיג, ואין שום דבר קטן וגדול במקרה, ואמנם בחינות הטבע הוא במעשה האלהים, 'הטבע' 'הכסא' 'אלהים' במספר השוה, כסא אל המשגיח, שמנהיג הכל כרצונו. (כתם אופיר אסתר ג, י)

קריאת ביום ובלילה – שגם בחושך יש אורו ית'

עמלק, 'אשר קרך בדרך' (דברים כה יח), ועשה הכל מקרה, ובהתגלות אורו 'מגלה' [בגיי] 'מזלא' מתים כל האיליים, פגרים מתים, ורואין הכל שהוא בהשגחה פריטיות, והוא מנהיג כל הטבע, ואין שום דבר מקרה, ובכל תנועה ודבור אלהותו יתברך גניז שם.

ונקראת בלילה וביום (מגילה ד.), שאין דבר קטן וגדול, הן בחשכות הגלות והלילה והסתרה, והן בבקר אור, שיהיה בלתי אורו והשגחתו ומציאתו יתברך בכל תנועה, הן לטב או למוטב, הכל מאורו ומהשגחתו, אלופו של עולם ממש בכל תנועה, ומלך עליון כסות ולשון שינה.

(כתם אופיר אסתר ח, כז)

תולדות רביה"ק ההיכל הברכה מקאמארנא זי"ע [יא]

בדרכי אפטא וראפשיץ [א]

עיקר רבותיו של רביה"ק היו ההיכל הברכה זי"ע היו – רביה"ק מהרצ"ה מזידיטשוב, הרה"ק רבי אברהם יהושע העשיל מאפטא זי"ע (נלב"ע ה' ניסן תקפ"ה), והרה"ק רבי נפתלי מראפשיץ זי"ע (נלב"ע י"א אייר תקפ"ז), ואת שלשתם הוא מזכיר בחדא מוחתא כמעתיקי השמועה של דרך החסידות.

רבינו קיבל משני רבותיו הללו קודם שחזר להסתופף בקביעות בצל רבו הקדוש מזידיטשוב בשנת תקפ"ז (כמובא בהקדמת זוהר ח'], ובין השיטין ניתן לראות שהוא מבחין בין דרכה של זידיטשוב – שעניני החידושים היו כגלוי, לדרכה של אפטא וראפשיץ – שהיו מבליעים עניני החידושים בתוך דברי צחות וחידוד שלא ניכרו לעין רואה.

שהיה קרובו, והיה מקורב אצלו מאד, והיה לומד עמו ביחד גמרא ותוספות, והיה זה בימי חורפו. ופעם אחת ביקש ממנו הרב הקדוש מורי ורבי איש אלקים מוה' נפתלי מראפשיץ בימי חורפו את מורי חמי הנ"ל ואמר לו: 'אברהם מרדכי, איך בעט ד'ך, אב רחמנות אין ווער מיר גוואהר אצל הרב [מאפטא] וויא ער האלט פון מיר' [אברהם מרדכי, רחם נא עלי, ותנסה להיוודע אצל הרב מאפטא מה הוא אוחז ממני]. וסיפר לי מורי חמי שהיה דורש וחוקר ממנו לערך חצי שנה שידע איזה דבור מה שיאמר על חבירו הנ"ל, ולא היה באפשריות שישמע אפילו דבור קטן לידע את דעתו מה אצלו הרב מוה"ר נפתלי הנ"ל, כי כל כך אחר רוב דבוריו היה לו משקל של זהב ממש בפיו, שלא ידבר שום דבור על שום בן אדם, שלא ירע בשום דבר לבר ישראל, כי אפילו על רשעים גמורים לא שנקראים יהודים אסור לדבר עליהם, והוא מצער לשכינה ופוגם בה.

וכך ראיתי למורי ורבי רבינו הקדוש מוה"ר נפתלי הנ"ל [מראפשיץ], שבכל דבריו היה יחודים שכליות נפלאות עד שהייתי מרעיד עליהם. פעם אחת עמדתי אחריו ולא ראה אותי, והוא היה יושב בערב שבת קודש בעת שרצה לילך למקוה למרחץ, והיה מדבר עם אשתו בסיפורים, והבנתי שמדבר בכוונת רחיצת מים חמין ומקוה, והייתי מרעיד היאך יהיה זה בכח אנושי להלביש ענינים כאלה בספורי מעשיות ודבורים, והרגיש והחזיר ראשו אלי ושתק, והיה מספר עד שגמר הענין כל היחודים וכוונת מים חמין ומקוה, ומימי לא שמעתי ממנו שיהיה מדבר איזה דבור שיהיה נוטה לצער שום בר ישראל.

(זהו חי"ב דף שצד ע"ב - שצה ע"א)

הגוף, הכל בשכליות נפלאות, מענין מעמד השכינה בגליות ומעניני יחודים, וכמעט הייתי נרתע באימה מגודל האור והחכמה שהיו בדבריהם. וגם כשהיו שומעים איזה איש בור מספר לפניהם איזה דברים בטלים, הם לא היו שומעין אלא דברים נעלמים, סוד עגלה ערופה, וסודות התורה, כאשר גלית לחברי.

וראיתי למורי דודי הקדוש [מהרצ"ה מזידיטשוב] כשהיה מספר איזה ענין מעניני עולם הזה, או שהיה מדבר עם האנשים הנצרכים לכמה ענינים מעניני עולם הזה, היה מדבר דברים נפלאים ושכליות רמות סודות נשגבות, וכמה פעמים בקש ממני שאלך ולא אשמע, ואמר, כי מחמת שאנכי מבין מעניני היחודים של דבוריו הוא מבלבל אותו מעט ממה שצריך להמשיך ישועה על אותו הנצרך לישועה.

וכך ראיתי למורי הקדוש מוה"ר אברהם יהושע העשיל ממעזביץ, פעם אחת עמדתי לפניו, והוא היה מדבר עם אלמנה אחת, והבנתי דבריו שהיה מדבר עמה בחכמה עמוקה מענין גלות השכינה, 'היתה כאלמנה' (איכה א, א), עד שהתחלתי לבכות, וגם הוא בכה.

והיה דרכו לספר מעשיות ודבורים, והכל היה בחכמה עמוקה, עד שפעם אחת סיפר לפני דודי בליל שבת מעשה אחת, והיה קודם ששתה כוס של ברכת המזון, אחר הסעודה היה מורי דודי הולך כל הלילה לכאן ולכאן, ולא ישן, ואמר שהמעשה ששמע מהרב איננו מניח לי לישן, מרוב עמקות ושכליות וסודות שיש בה.

וסיפר לי מורי חמי [הרה"ק רבי אברהם מרדכי מפניטשוב זי"ע] מקדושת הדבור של רבינו הנ"ל [הרה"ק מאפטא זי"ע]

החילת ההסתופפות בצל צדיקים
אחר כך [אחר שזכה לדביקות בעת הלימוד] נפלתי עוד איזה זמן, והבנתי שצריך אני ליסע אצל הצדיקים, שימשיכו עלי אורו יתברך, כי כבר יש לי כלי ומבורר. ונסעתי למעזביץ אל מורי ורבי הרב הקדוש איש אלקים רבינו אברהם יהושע העשיל. **(מגילת סתרים)**

שלושת האבות לדרך החסידות
חסידות שגילה לנו מרן אלקי ריב"ש זצ"ל אי אפשר לבאר כאן, כי יצטרך לספר בפני עצמו, כי אחר הפרישות והזדככות והתקשרות הנפש במקורו, על ידי שימוש צדיקים אמיתים לאמת אמת, ועל ידי יסורים מרורים, הדרך הנקל והמדריגה הגדולה שבקדושה, לבוא לבחינות 'אין', אין ממש, אוהב ישראל, וכל אחד מ ישראל מעשיו נאים לפניו ומתוקים, וממשיך עליהם רחמים ורצון, ומבטל כל הגזירות רעות מ ישראל, ודבורו עריבה ומתוקה לכל ישראל.

וכמו שראיתי לרבותי הקדושים, ובפרט למורי הגדול רבינו אברהם יהושע העשיל מאפטא ולמורי הגדול הקדוש רבינו נפתלי מראפשיץ, שכל דבריהם היו גחלי אש ויחודים, והיו מתנהגים בענוה יתירה באהבת ישראל, וכן ראיתי אצל מורי דודי הקדוש [רבינו צבי מזידיטשוב] בדרך אחר, והכל הולך למקום אחד. **(נוצר חסד אבות פ"ב מ"ד)**

עבודת היחודים בסיפורי מעשיות בעניני העולם
ראיתי לרבותי הקדושים שהיו נזהרין מאד בשמירת פיהם ולשונם, שכל דבורם היה ביחודים ושמות ומוסר ודרכי היחוד, אף שהיו מספרין ספורי מעשיות ועניני צרכי

ניצוצי אש

מאוצר תורתם של רבותינו הקדושים

"וקבלנו שבימי הפורים יוכל לעלות נשמה קטנה להיכל של צדיק מופלא בלי שום מעכב, וכן עולין כל התפלות לכתר בלי עיכוב, קבלתי בלחישת כל זה, ונעשיתי הולך רכיל מאהבת ישראל!"
(מותר שקלים דף יב ע"ב)

מרכז מוסדות קאמארנא בארץ הקודש
KOMARNE INSTITUTIONS
13 MIZBEAN HANUKA, PNEHAT
בנייה
כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
ביום חמישי 14 יום ביום שבת 23

מה שאלתה וינתן לך
הגנו להודיע לקהלא קדישא
כי תהיה אפשרות להעמיד יין בשולחן הטוהר
"שטעלך ויין"
לכבוד יום הפורים הבעל"ט
מכונת חסידים מקדמת דנא
בעת עריכת השולחן ע"י
כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
להפקד דבר ישיעה ורחמים בזמן המסוגל

ניתן לפנות להרב אלעזר זילבר שליט"א
פס. 0527108940

א' ערליאן ערים
פיראנץ היינליך

התקשרו עכשיו • סמלפון • וואסל ערן • קאמארנא
מוסדות • סמל ערליאן • פיראנץ היינליך
מוסדות • 02-25-25-801 • 02-25-25-800 • 02-25-25-800

מרכז מוסדות קאמארנא בארץ הקודש
KOMARNE INSTITUTIONS
13 MIZBEAN HANUKA, PNEHAT
בנייה
כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
ביום חמישי 14 יום ביום שבת 23

אם על המלך טוב נתת לי נפשי בשאלתי
הגנו להודיע בזה לכל קהלא הקדושה אנשי שלומינו וכל קהלא
המסתופפים בצל הקדוש הע"י כי ביום הפורים יתקיים

שולחן הטוהר ומשתה היין
לעשות כדת היום שמחה ומשתה ויום טוב
בראשות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
לשמח ולשמח כדת היום
בקול צוהלה ורנה בתופים ובמחולות

בשעה 6:00
להפקד דבר ישיעה ורחמים בזמן המסוגל
לעת ערב לנת את השואבות שמשם שאבין
מלא חפצים השפעת לרוב לכל בית ישראל

לשם חסד ורחמים ומתקנים מלא תפילים בכל לשון של קבלה
שלא לנת בשום שום ואופן לז"ק מרן אדמו"ר שליט"א
באנשי עריכת השולחן הטוהר לשרת ולפתח דרומי
אלא בנשים המיעטים לבין כפי שיתקיים

א' ערליאן ערים

התקשרו עכשיו • סמלפון • וואסל ערן • קאמארנא
מוסדות • סמל ערליאן • פיראנץ היינליך
מוסדות • 02-25-25-801 • 02-25-25-800 • 02-25-25-800

מרכז מוסדות קאמארנא בארץ הקודש
KOMARNE INSTITUTIONS
13 MIZBEAN HANUKA, PNEHAT
בנייה
כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
ביום חמישי 14 יום ביום שבת 23

ערשק פורשת ויקרא - זכור תמיד

זמנים לימי הפורים

מערב מוצ"ש וקריאת המגילה
7:20
"ישבת מרדכי הנצרך" ליל פורים לאחר קריאת המגילה

אמירת כל ספר התהלים פורים בבוקר בשעה 6:15

שחרית
8:00
קריאת המגילה משוער בשעה 9:00
קבלת קול ומשולח אמת צולח מרן אדמו"ר שליט"א לאחר התפילה
בחדו בבימ"ד הגדול

עריכת השולחן הטוהר
ומשתה היין בתופים ובמחולות
בראשות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
בשעה 6:00 לעת ערב בחיכל ביהמ"ד הגדול

לקיים את ימי הפורים האלה בזמניהם

א' ערליאן ערים

התקשרו עכשיו • סמלפון • וואסל ערן • קאמארנא
מוסדות • סמל ערליאן • פיראנץ היינליך
מוסדות • 02-25-25-801 • 02-25-25-800 • 02-25-25-800